

# OBSAH

|                                                                                     |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------|----|
| ÚVOD .....                                                                          | 10 |
| <b>1. KAPITOLA</b>                                                                  |    |
| ÚVOD DO EKONÓMIE, ŠKOLY EKONOMICKÉHO MYSLENIA,<br>PREPOJENIE PRÁVA A EKONÓMIE ..... | 12 |
| <b>Časť 1A: Riešené úlohy</b> .....                                                 | 13 |
| <i>Školy ekonomického myslenia</i> .....                                            | 13 |
| <i>Pozitívna a normatívna ekonómia</i> .....                                        | 15 |
| <i>Vzťah ekonómie a práva</i> .....                                                 | 16 |
| <i>Verejné statky</i> .....                                                         | 17 |
| <b>Časť 1B: Neriešené úlohy</b> .....                                               | 19 |
| <i>Antické Grécko versus stredovek</i> .....                                        | 19 |
| <i>Keynesova makroekonomická teória</i> .....                                       | 19 |
| <i>Monetarizmus</i> .....                                                           | 20 |
| <i>Normatívna a pozitívna ekonómia</i> .....                                        | 20 |
| <i>Správne/nesprávne tvrdenia</i> .....                                             | 21 |
| <i>Mikroekonómia a makroekonómia</i> .....                                          | 21 |
| <i>Nedokonalosti trhu – externality</i> .....                                       | 22 |
| <i>Prepojenie ekonómie a práva I.</i> .....                                         | 23 |
| <i>Prepojenie ekonómie a práva II.</i> .....                                        | 24 |
| <b>Časť 1C: Kontrolné otázky</b> .....                                              | 26 |
| <b>2. KAPITOLA</b>                                                                  |    |
| PROCES TVORBY TRHOVEJ ROVNOVÁHY, DOPYT, PONUKA,<br>CENOVÁ REGULÁCIA .....           | 27 |
| <b>Časť 2A: Riešené úlohy</b> .....                                                 | 29 |
| <i>Tvorba trhovej rovnováhy</i> .....                                               | 29 |
| <i>Rovnovážna cena a rovnovážne množstvo</i> .....                                  | 31 |
| <i>Teória statkov a ekonómia</i> .....                                              | 33 |
| <i>Faktory ovplyvňujúce dopyt a ponuku</i> .....                                    | 36 |
| <b>Časť 2B: Neriešené úlohy</b> .....                                               | 39 |
| <i>Druhy statkov</i> .....                                                          | 39 |



|                                                                             |    |
|-----------------------------------------------------------------------------|----|
| <i>Faktory ovplyvňujúce dopyt a ponuku I.</i>                               | 41 |
| <i>Faktory ovplyvňujúce dopyt a ponuku II.</i>                              | 42 |
| <i>Rovnovážna cena a rovnovážne množstvo I.</i>                             | 43 |
| <i>Rovnovážna cena a rovnovážne množstvo II.</i>                            | 44 |
| <i>Cenová regulácia</i>                                                     | 44 |
| <i>Základné druhy dopytu a ponuky</i>                                       | 45 |
| <b>Časť 2C: Kontrolné otázky</b>                                            | 46 |
| <b>3. KAPITOLA</b>                                                          |    |
| ELASTICITA DOPYTU A PONUKY                                                  | 47 |
| <b>Časť 3A: Riešené úlohy</b>                                               | 48 |
| <i>Priama elasticita dopytu</i>                                             | 48 |
| <i>Nepriama elasticita dopytu</i>                                           | 52 |
| <i>Cenová elasticita dopytu a celkový príjem firmy</i>                      | 53 |
| <i>Priama a nepriama elasticita ponuky</i>                                  | 55 |
| <i>Dôchodková elasticita</i>                                                | 57 |
| <i>Daňová elasticita</i>                                                    | 59 |
| <b>Časť 3B: Neriešené úlohy</b>                                             | 61 |
| <i>Priama elasticita dopytu</i>                                             | 61 |
| <i>Nepriama elasticita dopytu I.</i>                                        | 62 |
| <i>Nepriama elasticita dopytu II.</i>                                       | 63 |
| <i>Cenová elasticita dopytu a celkový príjem firmy</i>                      | 63 |
| <i>Dôchodková elasticita I.</i>                                             | 64 |
| <i>Dôchodková elasticita II.</i>                                            | 65 |
| <i>Priama elasticita ponuky</i>                                             | 66 |
| <i>Nepriama elasticita ponuky</i>                                           | 66 |
| <b>Časť 3C: Kontrolné otázky</b>                                            | 67 |
| <b>4. KAPITOLA</b>                                                          |    |
| EKONOMICKÉ SPRÁVANIE SPOTREBITELA (DOMÁCNOSTI)<br>NA TRHU TOVAROV A SLUŽIEB | 68 |
| <b>Časť 4A: Riešené úlohy</b>                                               | 69 |
| <i>Celková a hraničná užitočnosť</i>                                        | 69 |
| <i>Rovnováha spotrebiteľa podľa kardinálnej teórie</i>                      | 72 |
| <i>Rovnováha spotrebiteľa podľa ordinálnej teórie</i>                       | 75 |

|                                                            |     |
|------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Časť 4B: Neriešené úlohy</b>                            | 77  |
| <i>Kardinálna teória užitočnosti</i>                       | 77  |
| <i>Ordinálna teória užitočnosti</i>                        | 79  |
| <i>Celková a hraničná užitočnosť</i>                       | 80  |
| <i>Engelova krivka</i>                                     | 80  |
| <i>Substitučný a dôchodkový efekt</i>                      | 81  |
| <i>Prebytok spotrebiteľa I.</i>                            | 81  |
| <i>Prebytok spotrebiteľa II.</i>                           | 81  |
| <b>Časť 4C: Kontrolné otázky</b>                           | 82  |
| <b>5. KAPITOLA</b>                                         |     |
| EKONOMICKÉ ASPEKTY PODNIKANIA                              | 83  |
| <b>Časť 5A: Riešené úlohy</b>                              | 84  |
| <i>Náklady podniku</i>                                     | 84  |
| <i>Priemerné a hraničné náklady</i>                        | 86  |
| <i>Bod zlomu</i>                                           | 87  |
| <i>Ekonomické optimum podniku</i>                          | 88  |
| <b>Časť 5B: Neriešené úlohy</b>                            | 90  |
| <i>Náklady, príjmy a zisk podniku</i>                      | 90  |
| <i>Utočené náklady a alternatívne náklady</i>              | 91  |
| <i>Fixné náklady z dlhodobého hľadiska</i>                 | 92  |
| <i>Ekonomický a účtovný zisk</i>                           | 94  |
| <i>Úspory z rozsahu výroby</i>                             | 95  |
| <b>Časť 5C: Kontrolné otázky</b>                           | 97  |
| <b>6. KAPITOLA</b>                                         |     |
| SPRÁVANIE FIRIEM V ZÁVISLOSTI OD TRHOV                     | 98  |
| <b>Časť 6A: Riešené úlohy</b>                              | 99  |
| <i>Správanie sa firiem v dokonalej konkurencii</i>         | 99  |
| <i>Ponuka podniku z časového hľadiska</i>                  | 100 |
| <i>Produkčná funkcia</i>                                   | 102 |
| <i>Krivka dopytu v dokonalej a nedokonalej konkurencii</i> | 105 |
| <b>Časť 6B: Neriešené úlohy</b>                            | 106 |
| <i>Podnik na trhu tovarov a služieb</i>                    | 106 |



|                                                                    |            |
|--------------------------------------------------------------------|------------|
| Charakteristika dokonalej a nedokonalej konkurencie .....          | 107        |
| Regulácia trhu v prostredí nedokonalej konkurencie. ....           | 109        |
| Maximalizácia zisku v podmienkach dokonalej konkurencie .....      | 110        |
| Príčiny vzniku nedokonalej konkurencie .....                       | 110        |
| Cenová diskriminácia na trhu nedokonalej konkurencie .....         | 111        |
| Štátna regulácia monopolov .....                                   | 111        |
| <b>Časť 6C: Kontrolné otázky .....</b>                             | <b>112</b> |
| <b>7. KAPITOLA</b>                                                 |            |
| MERANIE VÝKONNOSTI EKONOMIKY .....                                 | 113        |
| <b>Časť 7A: Riešené úlohy .....</b>                                | <b>114</b> |
| Výpočet HDP výdavkovou metódou .....                               | 114        |
| Výpočet HDP metódou pridanej hodnoty .....                         | 115        |
| Výpočet HDP dôchodkovou metódou .....                              | 116        |
| Deflátor HDP .....                                                 | 117        |
| Nominálny a reálny HDP .....                                       | 118        |
| <b>Časť 7B: Neriešené úlohy .....</b>                              | <b>119</b> |
| Hrubý domáci produkt .....                                         | 119        |
| Finálne statky a medziprodukty .....                               | 120        |
| Nominálny a reálny HDP .....                                       | 120        |
| Nominálny a reálny HDP .....                                       | 122        |
| Deflátor HDP .....                                                 | 124        |
| Potenciálny produkt .....                                          | 124        |
| Osobný a disponibilný dôchodok .....                               | 125        |
| Správne/nesprávne tvrdenia .....                                   | 125        |
| Alternatívne ukazovatele merania výkonnosti ekonomiky .....        | 126        |
| <b>Časť 7C: Kontrolné otázky .....</b>                             | <b>127</b> |
| <b>8. KAPITOLA</b>                                                 |            |
| INFLÁCIA .....                                                     | 128        |
| <b>Časť 8A: Riešené úlohy .....</b>                                | <b>130</b> |
| Konštrukcia cenového indexu .....                                  | 130        |
| Výpočet miery inflácie cez index spotrebiteľských cien (CPI) ..... | 132        |

|                                                                                                |            |
|------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| Výpočet miery inflácie cez deflátor HDP .....                                                  | 134        |
| Inflačné doložky v zmluvách .....                                                              | 135        |
| <b>Časť 8B: Neriešené úlohy .....</b>                                                          | <b>137</b> |
| Peniaze a ich funkcie .....                                                                    | 137        |
| Ponuka a dopyt po peniazoch – teória preferencie likvidity .....                               | 137        |
| Vymedzenie základných pojmov .....                                                             | 138        |
| Kvantifikácia miery inflácie cez deflátor HDP .....                                            | 139        |
| Kvantifikácia inflácie CPI a deflátorom HDP – porovnanie<br>konštrukcie cenových indexov ..... | 139        |
| Formy inflácie – mierna inflácia, cválajúca inflácia, hyperinflácia .....                      | 140        |
| Ekonomické dôsledky inflácie .....                                                             | 141        |
| Ekonomické náklady inflácie .....                                                              | 142        |
| Dopytová a ponuková (nákladová) inflácia a spôsoby ich riešenia .....                          | 142        |
| Vzťah medzi nezamestnanosťou a infláciou (Phillipsova krivka) .....                            | 145        |
| <b>Časť 8C: Kontrolné otázky .....</b>                                                         | <b>145</b> |
| <b>9. KAPITOLA</b>                                                                             |            |
| VÝROBNÉ FAKTORY A TRH PRÁCE .....                                                              | 147        |
| <b>Časť 9A: Riešené úlohy .....</b>                                                            | <b>149</b> |
| Trhový dopyt a ponuka na trhu práce .....                                                      | 149        |
| Miera nezamestnanosti .....                                                                    | 151        |
| Krivka individuálnej ponuky práce .....                                                        | 152        |
| Reálna mzda .....                                                                              | 153        |
| <b>Časť 9B: Neriešené úlohy .....</b>                                                          | <b>154</b> |
| Výrobný faktor pôda .....                                                                      | 154        |
| Výrobný faktor kapitál .....                                                                   | 155        |
| Regionálna miera nezamestnanosti .....                                                         | 156        |
| Prirodzená miera nezamestnanosti .....                                                         | 156        |
| Formy nezamestnanosti .....                                                                    | 157        |
| Phillipsova krivka .....                                                                       | 158        |
| Možnosti riešenia nezamestnanosti .....                                                        | 158        |
| Zmeny štruktúry dopytu po pracovných miestach .....                                            | 159        |
| Ekonomický cyklus a nezamestnanosť .....                                                       | 160        |
| Zmeny štruktúry dopytu po pracovných miestach .....                                            | 161        |



|                                                                                                 |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Časť 9C: Kontrolné otázky</b>                                                                | 161 |
| <b>10. KAPITOLA</b>                                                                             |     |
| MONETÁRNA POLITIKA                                                                              | 162 |
| <b>Časť 10A: Riešené úlohy</b>                                                                  | 164 |
| Peňažná zásoba a peňažné agregáty                                                               | 164 |
| Multiplikátor ponuky peňazí                                                                     | 166 |
| Transmisný mechanizmus menovej politiky ECB                                                     | 167 |
| <b>Časť 10B: Neriešené úlohy</b>                                                                | 169 |
| Likvidita aktív                                                                                 | 169 |
| Tvorba bankových peňazí                                                                         | 169 |
| Operácie na voľnom trhu – sťahovanie likvidity z obehu                                          | 170 |
| Povinné minimálne rezervy ako nástroj monetárnej politiky                                       | 171 |
| Porovnanie cieľov monetárnej politiky ECB, FED, BoJ a BoE                                       | 172 |
| Konvenčná vs. nekonvenčná menová politika                                                       | 172 |
| Monetárna politika a pandémia COVID-19                                                          | 173 |
| <b>Časť 10C: Kontrolné otázky</b>                                                               | 174 |
| <b>11. KAPITOLA</b>                                                                             |     |
| FIŠKÁLNA POLITIKA                                                                               | 175 |
| <b>Časť 11A: Riešené úlohy</b>                                                                  | 177 |
| Deficit štátneho rozpočtu vs. štátny dlh                                                        | 177 |
| Multiplikátor vládnych výdavkov                                                                 | 179 |
| Daňový multiplikátor                                                                            | 181 |
| Vzťah medzi mierou zdanenia a daňovým výnosom – Lafferova krivka                                | 182 |
| <b>Časť 11B: Neriešené úlohy</b>                                                                | 183 |
| Analýza príjmovej a výdavkovej stránky štátneho rozpočtu a rozpočtu subjektu územnej samosprávy | 183 |
| Realizácia vládnych výdavkov cez multiplikátor vládnych výdavkov                                | 185 |
| Kombinácia daňového multiplikátora a multiplikátora vládnych výdavkov                           | 186 |
| Nástroje fiškálnej politiky                                                                     | 186 |
| Typy fiškálnej politiky                                                                         | 187 |

|                                                                                                 |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Vytlačací efekt                                                                                 | 188 |
| Fiškálna politika a pandémia COVID-19                                                           | 189 |
| <b>Časť 11C: Kontrolné otázky</b>                                                               | 190 |
| <b>12. KAPITOLA</b>                                                                             |     |
| MEDZINÁRODNÝ OBCHOD, MEDZINÁRODNÉ FINANČNÉ A MENOVÉ VZŤAHY A MEDZINÁRODNÁ EKONOMICKÁ INTEGRÁCIA | 191 |
| <b>Časť 12A: Riešené úlohy</b>                                                                  | 192 |
| Uzavretá a otvorená ekonomika                                                                   | 192 |
| Absolútne a komparatívne výhody                                                                 | 193 |
| Teória komparatívnych výhod                                                                     | 194 |
| Zhodnocovanie meny                                                                              | 195 |
| Ekonomické pozitíva a riziká globalizácie                                                       | 196 |
| Obchodná politika                                                                               | 197 |
| Menové kurzy                                                                                    | 197 |
| Globalizácia, integrácia, interdependencia a internacionalizácia                                | 198 |
| <b>Časť 12B: Neriešené úlohy</b>                                                                | 199 |
| Absolútne a komparatívne výhody                                                                 | 199 |
| Prebytok spotrebiteľa                                                                           | 199 |
| Clo a kvóty                                                                                     | 200 |
| Výmenný kurz                                                                                    | 201 |
| Parita kúpnej sily                                                                              | 201 |
| Marshallov plán                                                                                 | 202 |
| Stupne medzinárodnej integrácie                                                                 | 202 |
| Predpoklady vstupu do EÚ a EMÚ                                                                  | 203 |
| Spoločná mena euro                                                                              | 203 |
| <b>Časť 12C: Kontrolné otázky</b>                                                               | 204 |
| <b>ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY</b>                                                               | 210 |